

Izolacja a kwarantanna*

Katarzyna Maciejewska

Abstrakt

Izolacja i kwarantanna to dwa terminy, które towarzyszą nam od początku pandemii. Niniejszy artykuł omawia, jakie świadczenia przysługują ubezpieczonym rolnikom (domownikom) z tytułu objęcia obowiązkową kwarantanną, nadzorem epidemiologicznym, hospitalizacją w związku z COVID-19 lub izolacją domową. Artykuł ma na celu zaprezentowanie ogólnych zasad i warunków przyznawania ww. świadczeń, kręgu osób uprawnionych do ich uzyskania oraz zasad ustalania ich wysokości. Przedstawia zbieg prawa do zasiłku z tytułu kwarantanny z prawem do zasiłku chorobowego oraz pojawiające się w związku z tym wątpliwości. Autorka zwraca uwagę na rozbieżności w świadczeniach otrzymywanych z KRUS przez rolników w przypadku zachorowania bądź podejrzenia zakażenia COVID-19. W podsumowaniu wskazuje najważniejsze wnioski płynące z badań.

Słowa kluczowe: hospitalizacja, izolacja domowa, kwarantanna, rolnik, zasiłek.

* Stan prawny na dzień 25.02.2022 roku.

Wstęp

Ochrona prawna rodziny stanowi jedną z podstawowych zasad konstytucyjnych, która znajduje rozwinięcie i konkretyzację w przepisach ustaw szczególnych, w tym także z zakresu ubezpieczenia społecznego rolników. Warto przypomnieć, że do podstawowych kierunków prawnej ochrony rodziny zalicza się zagwarantowanie rodzinie właściwych warunków egzystencji i rozwoju oraz udzielanie pomocy poprzez różnego rodzaju świadczenia społeczne¹. Dlatego ubezpieczenie społeczne ma na celu ochronę jednostki (rodziny) przed skutkami zdarzeń losowych, które powodują utratę możliwości zarobkowania. W przedmiotowym zakresie ubezpieczenie społeczne obejmuje: chorobę, macierzyństwo, sytuacje rodzinne, utratę żywiciela rodziny, wypadek przy pracy, chorobę zawodową, inwalidztwo, starość. W zakresie podmiotowym obejmuje pracujących i ich rodziny, gdyż konsekwencje utraty zdolności do zarobkowania obejmują zarówno ubezpieczonego, jak i jego rodzinę².

Ustawa z 16 kwietnia 2020 roku o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2³ zapewnia różnego rodzaju świadczenia dla rolników ubezpieczonych w KRUS w przypadku zachorowania na COVID-19, m.in. zasiłek chorobowy w zwiększonej wysokości, zasiłek z tytułu objęcia obowiązkową kwarantanną, nadzorem epidemiologicznym lub hospitalizacją w związku z COVID-19 – zwany dalej zasiłkiem z tytułu objęcia kwarantanną.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami ustawy z 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników⁴ świadczenia te przysługują ubezpieczonemu rolnikowi, jego małżonkowi lub domownikowi, którzy zostali objęci ubezpieczeniem zarówno z mocy ustawy (tj. w trybie obowiązkowym), jak i na wniosek (dobrowolnie).

Za rolnika uznaje się pełnoletnią osobę fizyczną, zamieszkującą i prowadzącą na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, osobiście i na własny rachunek, działalność rolniczą w pozostającym w jej posiadaniu gospodarstwie rolnym, w tym również w ramach grupy producentów rolnych, a także osobę, która przeznaczyła grunty prowadzone przez siebie gospodarstwa rolnego do zalesienia (art. 6 ust. 1 ustawy o u.s.r.).

Za domownika uznaje się osobę bliską rolnikowi, która ukończyła 16 lat i pozostaje z rolnikiem we wspólnym gospodarstwie domowym lub zamieszkuje na terenie

1. W. Koczur, H. Szewczyk, *Z problematyki ochrony prawnej rodziny w ubezpieczeniu społecznym rolników*, Prace Naukowe, Akademia Ekonomiczna w Katowicach, s. 87–96.
2. J. Hryniewicz, *Wpływ zmian w polityce społecznej w Polsce na relacje między pokoleniami*, Uniwersytet Warszawski, 2014, s. 14.
3. T.j. Dz. U. 2022 poz. 376.
4. Ustawa z 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników, Dz. U. 2021 poz. 266 ze zm., zwana dalej ustawą o u.s.r.

jego gospodarstwa rolnego albo w bliskim sąsiedztwie oraz stale pracuje w tym gospodarstwie i nie jest związana z rolnikiem stosunkiem pracy (art. 6 ust. 2 ustawy o u.s.r.).

Ustawa o ubezpieczeniu społecznym rolników w art. 1 ust. 1 określając podmioty, których prawa reguluje, wskazuje rolnika i pracujących z nim domowników, a także w art. 5 – współmałżonków rolnika. Mimo że ustawodawca nie zdecydował się na sformułowanie definicji małżonka w ustawie ubezpieczeniowej, to zgodnie z art. 5 przepisy ustawy dotyczące ubezpieczenia rolnika i świadczeń przysługujących rolnikowi stosuje się także do małżonka rolnika, chyba że ten małżonek nie pracuje w gospodarstwie rolnym ani w gospodarstwie domowym bezpośrednio związanym z tym gospodarstwem rolnym.

Niniejszy artykuł ma na celu przedstawienie ogólnych zasad i warunków przyznawania ww. świadczeń, kręgu osób uprawnionych do ich uzyskania oraz zasad ustalania ich wysokości.

Zasady przyznawania prawa do świadczeń w przypadku zachorowania na COVID-19

Przed przystąpieniem do omówienia zasad przyznawania ww. świadczeń najpierw chciałabym wyjaśnić podstawowe pojęcia: kwarantanna, nadzór epidemiologiczny, hospitalizacja oraz izolacja domowa. Zagadnienia te zostały zdefiniowane w ustawie z 5 grudnia 2008 roku o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi⁵.

Definicja kwarantanny została określona w art. 2 pkt 12 ww. ustawy. Zgodnie z definicją zawartą w tym przepisie kwarantanna to odosobnienie osoby zdrowej, która była narażona na zakażenie, w celu zapobieżenia szerzeniu się chorób szczególnie niebezpiecznych i wysoce zakaźnych. Zgodnie z obowiązującymi przepisami obowiązkowa kwarantanna nakładana jest automatycznie po otrzymaniu skierowania na test w kierunku wirusa SARS-CoV-2 i trwa od dnia, w którym wystawiono skierowanie na test, do chwili uzyskania ujemnego wyniku testu, który automatycznie zwalnia z obowiązkowej kwarantanny (kwarantanna kończy się najpóźniej po siedmiu dniach, które liczone są od dnia po dniu otrzymania skierowania). Kwarantanna, której podlega osoba prowadząca wspólne gospodarstwo domowe lub zamieszkująca z osobą, u której stwierdzono zakażenie wirusem SARS-CoV-2 trwa przez cały okres izolacji domownika, u którego stwierdzono zakażenie wirusem SARS-CoV-2. Jeżeli osoba jest zaszczepiona może wykonać test – negatywny

5. T.j., Dz. U. 2021 poz. 2069 ze zm.

wynik zwolni ją z kwarantanny. Zgodnie z regulacjami Rozporządzenia Rady Ministrów z 6 maja 2021 roku w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii⁶ do 28 lutego 2022 roku każda osoba przekraczająca granicę Rzeczypospolitej Polskiej, stanowiącą granicę zewnętrzną (co do zasady) jest zobligowana do okazania funkcjonariuszowi Straży Granicznej negatywnego wyniku testu diagnostycznego w kierunku SARS-CoV-2 wykonanego, przede wszystkim przed przekroczeniem granicy, w okresie 24 godzin, licząc od momentu uzyskania wyniku tego testu. Nieokazanie funkcjonariuszowi Straży Granicznej negatywnego wyniku takiego testu, skutkuje obowiązkiem odbycia po przekroczeniu granicy Rzeczypospolitej Polskiej siedmiodniowej kwarantanny, licząc od dnia następującego po przekroczeniu tej granicy⁷.

Pojęcie nadzoru epidemiologicznego zawarte jest w art. 2 pkt. 14 ww. ustawy. Nadzór epidemiologiczny to obserwacja osoby zakażonej lub podejrzanej o zakażenie, bez ograniczenia jej swobody przemieszczania się, wykonywanie badań sanitarno-epidemiologicznych u tej osoby w celu wykrycia biologicznych czynników chorobotwórczych lub potwierdzenia rozpoznania choroby zakaźnej oraz zebranie, analiza i interpretacja informacji o okolicznościach i skutkach zakażenia (nadzór indywidualny), jak i stałe, systematyczne gromadzenie, analiza oraz interpretacja informacji o zachorowaniach lub innych procesach zachodzących w sferze zdrowia publicznego, wykorzystywane w celu zapobiegania i zwalczania zakażeń lub chorób zakaźnych.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministerstwa Zdrowia z 14 marca 2020 roku osoby hospitalizowane z powodu koronawirusa, to pacjenci, u których stwierdzono zakażenie koronawirusem SARS-CoV-2 lub wywołaną przez niego chorobę zakaźną COVID-19⁸.

Definicja izolacji domowej została określona w art. 2 pkt 11a ustawy z 5 grudnia 2008 roku o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi. Zgodnie z nią izolacja w warunkach domowych to odosobnienie osoby chorej z przebiegiem choroby zakaźnej, niewymagającej bezwzględnej hospitalizacji ze względów medycznych w jej miejscu zamieszkania lub pobytu w celu zapobieżenia szerzenia się chorób szczególnie niebezpiecznych i wysoce zakaźnych. Izolacja domowa trwa siedem dni. Przy czym lekarz Powiatowego Ośrodka Zdrowia może podjąć decyzję o konieczności jej przedłużenia, jeżeli stan zdrowia będzie tego wymagał. Izolacja w warunkach domowych zaczyna się w dniu, w którym pacjent

6. Dz. U. 2021 poz. 861.

7. Serwis Rzeczypospolitej Polskiej, *Wszystko o kwarantannie*, www.gov.pl, dostęp 25.02.2022.

8. M. Kosińska, *Osoba zarażona, hospitalizowana, objęta nadzorem lub kwarantanną – co to znaczy?*, <https://www.medonet.pl/>, dostęp 25.02.2022.

otrzymuje pozytywny wynik testu diagnostycznego w kierunku SARS-CoV-2. Informacja o wyniku testu diagnostycznego znajduje się na Internetowym Koncie Pacjenta (IKP). Pacjent może również zostać poinformowany o wyniku testu telefonicznie – przez lekarza lub pracownika przychodni Powiatowego Ośrodka Zdrowia.

Po omówieniu podstawowych definicji chciałabym przedstawić warunki nabywania prawa do świadczeń w przypadku zachorowania na SARS-CoV-2.

Od 16 maja 2020 roku osoba ubezpieczona w KRUS może wnioskować o specjalny zasiłek w sytuacji objęcia obowiązkową kwarantanną, nadzorem epidemiologicznym lub hospitalizacją w związku z SARS-CoV-2. Zasiłek z tytułu kwarantanny przysługiwał początkowo ubezpieczonemu rolnikowi (domownikowi), który został objęty obowiązkową kwarantanną z powodu:

- powrotu do kraju z zagranicy,
- zakażenia koronawirusem,
- podejrzenia o zakażenie koronawirusem,
- bliskiego kontaktu z osobą zakażoną lub podejrzaną o zakażenie koronawirusem, albo został objęty nadzorem epidemiologicznym lub hospitalizacją w związku z COVID-19.

Zasiłek ten przysługiwał również ubezpieczonemu rolnikowi, który wspólnie zamieszkiwał lub gospodarował z osobą, która odbywała obowiązkową kwarantannę po przekroczeniu granicy albo na podstawie decyzji państwowego inspektora sanitarnego.

Od 24 października 2020 roku zmieniono zasady kierowania na obowiązkową kwarantannę. W myśl nowych zasad z kręgu osób obejmowanych kwarantanną i uprawnionych do zasiłku z tego tytułu wyłączono osoby wspólnie zamieszkujące lub gospodarujące z osobą:

- powracającą z zagranicy,
- podejrzaną o zakażenie koronawirusem i skierowaną na test diagnostyczny w kierunku SARS-CoV-2.

Dopiero w przypadku pozytywnego wyniku testu osoby badanej, osoby wspólnie z nią gospodarujące lub zamieszkujące są obejmowane obowiązkową kwarantanną i przysługuje im prawo do zasiłku⁹.

Od 11 lutego 2022 roku zlikwidowano również kwarantannę dla osób, które miały kontakt z osobą zakażoną na COVID-19¹⁰.

9. KRUS, *Zasiłek dla ubezpieczonego rolnika i domownika z tytułu objęcia obowiązkową kwarantanną, nadzorem epidemiologicznym lub hospitalizacją w związku z COVID-19*, <https://www.krus.gov.pl/zadania-krus/swiadczenia/zasilek-dla-rolnika-i-domownika-z-tytułu-objęcia-obowiązkowa-kwarantanna-nadzorem-epidemiologicznym-lub-hospitalizacją-w-związku-z-covid-19/>, dostęp 25.02.2022.

10. Serwis Rzeczypospolitej Polskiej, *Wszystko o kwarantannie*, www.gov.pl, dostęp 25.02.2022.

Postępowanie w sprawie przyznania i wypłaty zasiłku z tytułu kwarantanny wszczyna się na pisemny wniosek złożony osobiście lub za pośrednictwem przedsiębiorcy uprawnionego do wykonania działalności pocztowej w obrocie krajowym lub zagranicznym. Wnioski złożone w formie elektronicznej muszą być przekazane przez elektroniczną skrzynkę podawczą KRUS – ePUAP lub w formie dokumentu elektronicznego podpisanego kwalifikowanym podpisem elektronicznym czy też podpisem zaufanym. Do wniosku należy dołączyć decyzję państwowego powiatowego inspektora sanitarnego lub państwowego granicznego inspektora sanitarnego lub zaświadczenie lekarskie informujące o hospitalizacji w związku z COVID-19. Od 24 października 2020 roku osoba skierowana na kwarantannę nie załącza żadnych dokumentów do wniosku o zasiłek z tytułu objęcia obowiązkową kwarantanną. Fakt odbycia kwarantanny KRUS potwierdza we własnym zakresie w systemie teleinformatycznym zawierającym dane osób poddanych kwarantannie¹¹. Jeżeli ubezpieczony rolnik/domownik, który wystąpił o zasiłek z tytułu kwarantanny, nie widnieje w systemie teleinformatycznym, Kasa musi wszcząć postępowanie wyjaśniające i zobowiązać wnioskodawcę do przedstawienia dokumentu potwierdzającego okres kwarantanny, np. wydruk z Internetowego Konta Pacjenta lub dokumentu wystawionego przez państwowego inspektora sanitarnego¹².

Do przyznania i wypłaty zasiłku z tytułu objęcia kwarantanną stosuje się przepisy ustawy z 25 czerwca 1999 roku o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa¹³.

Zasiłek z tytułu kwarantanny przysługuje za okres objęcia obowiązkową kwarantanną, nadzorem epidemiologicznym lub hospitalizacją w związku z COVID-19, przypadający nie wcześniej niż przed dniem 18 kwietnia 2020 roku. Oznacza to, że nawet jeden dzień objęcia obowiązkową kwarantanną, nadzorem epidemiologicznym lub hospitalizacją w związku z COVID-19 wystarczy, aby otrzymać prawo do świadczenia. W świetle powyższego podstawą wypłaty zasiłku z tytułu objęcia obowiązkową kwarantanną bądź nadzorem epidemiologicznym jest złożenie przez zainteresowanego stosowanego wniosku i potwierdzenie przez Kasę w systemie teleinformatycznym wskazanego we wniosku okresu.

11. Rozporządzenie Rady Ministrów z 23 października 2020 roku zmieniające rozporządzenie w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii, Dz. U. 2020 poz. 1871.

12. KRUS, *Zasiłek dla ubezpieczonego rolnika i domownika z tytułu objęcia obowiązkową kwarantanną, nadzorem epidemiologicznym lub hospitalizacją w związku z COVID-19*, <https://www.krus.gov.pl/zadania-krus/swiadczenia/zasilek-dla-rolnika-i-domownika-z-tytułu-objęcia-obowiązkowa-kwarantanna-nadzorem-epidemiologicznym-lub-hospitalizacją-w-związku-z-covid-19/>, dostęp 25.02.2022.

13. Ustawa z 25 czerwca 1999 o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, Dz. U. 2021 poz. 1133 ze zm., zwana dalej ustawą o świadczeniach pieniężnych.

W przypadku zakażenia koronawirusem, gdy ubezpieczony był hospitalizowany i otrzymał zwolnienie lekarskie potwierdzające zachorowanie na COVID-19, KRUS rozpatruje uprawnienie do zasiłku z tytułu kwarantanny na podstawie zwolnienia lekarskiego.

Ustalenie prawa do zasiłku z tytułu kwarantanny powinno nastąpić w terminie nie dłuższym niż 30 dni od dnia wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji¹⁴.

Wypłacany jest tylko jeden raz, z wyjątkiem przypadków, gdy ubezpieczony rolnik oraz domownik są wielokrotnie objęci kwarantanną, a okresy objęcia kwarantanną, nadzorem epidemiologicznym lub hospitalizacją przypadają w różnych przedziałach czasowych, które nie pokrywają się i okresy te nie przypadają jeden po drugim w ciągłości. Wymagana jest przerwa co najmniej 60 dni pomiędzy ustaniem a powstaniem ponownej niezdolności do pracy z tytułu tej samej choroby (art. 9 ust.1 i 2 ustawy o świadczeniach pieniężnych).

W sytuacji objęcia ubezpieczonego rolnika/domownika izolacją domową, która została potwierdzona w systemie teleinformatycznym, na wniosek o zasiłek z tytułu kwarantanny należy przyznać zasiłek chorobowy w wysokości określonej w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 20 grudnia 2021 roku w sprawie określenia wysokości jednorazowego odszkodowania z tytułu wypadku przy pracy rolniczej lub rolniczej choroby zawodowej oraz zasiłku chorobowego¹⁵, tj. w kwocie 30 zł za każdy dzień czasowej niezdolności do pracy trwającej nieprzerwanie nie dłużej niż 14 dni, jeżeli ta niezdolność jest spowodowana zakażeniem lub chorobą układu oddechowego oznaczonymi w zaświadczeniu lekarskim jako U07.1. Tym samym, jeżeli wnioskodawca wystąpił z wnioskiem o zasiłek z tytułu kwarantanny i uzyskano potwierdzenie z systemu teleinformatycznego, że zainteresowany przebywał w izolacji domowej, KRUS wydaje tylko decyzję przyznającą zasiłek chorobowy po 30 zł (nie dłużej niż za 14 dni), nie wydaje natomiast decyzji odmawiającej prawa do zasiłku z tytułu objęcia obowiązkową kwarantanną. Powoduje to dezinformację samych zainteresowanych, ponieważ uważają, że ich wniosek z tego tytułu (objęcia obowiązkową kwarantanną) nie został rozpatrzony. Brak decyzji odmawiającej prawa do zasiłku z tytułu objęcia kwarantanną wprowadza chaos. Konkludując ten wątek, zasadnym pozostaje zmiana dotychczasowej praktyki KRUS, która polegałaby na tym, że w przypadku potwierdzenia izolacji domowej zostaje wydana

14. KRUS, *Zasiłek dla ubezpieczonego rolnika i domownika z tytułu objęcia obowiązkową kwarantanną, nadzorem epidemiologicznym lub hospitalizacją w związku z COVID-19*, <https://www.krus.gov.pl/zadania-krus/swiadczenia/zasilek-dla-rolnika-i-domownika-z-tytulu-objecia-obowiazkowa-kwarantanna-nadzorem-epidemiologicznym-lub-hospitalizacja-w-zwiazku-z-covid-19/>, dostęp 25.02.2022.

15. Dz. U. 2021 poz. 2396.

decyzja o przyznaniu prawa do zasiłku chorobowego z jednoczesną odmową zasiłku do kwarantanny.

Reasumując, w przypadku zakażenia koronawirusem, gdy ubezpieczony nie był hospitalizowany i nie został objęty kwarantanną, tylko izolacją domową lub otrzymał zwolnienie lekarskie potwierdzające zachorowanie na COVID-19, KRUS rozpatruje uprawnienia do zasiłku chorobowego w wysokości 30 zł za każdy dzień niezdolności do pracy trwającej nieprzerwanie nie dłużej niż 14 dni. Ustalenie uprawnień do zasiłku następuje na podstawie złożonego wniosku, tj. zwolnienia lekarskiego ZUS ZLA lub na podstawie wcześniej złożonego wniosku o zasiłek z tytułu kwarantanny.

Wysokość zasiłków wypłacanych rolnikom w przypadku zachorowania na COVID-19

W czasie odbywania kwarantanny lub izolacji rolnicy (domownicy) mogą pobierać świadczenia przyznawane przez KRUS. Jednak w przypadku izolacji domowej występuje drastyczna różnica w wysokości zasiłku.

W 2020 roku ubezpieczonemu (rolnikowi, jego małżonkowi, domownikowi), który wskutek choroby był niezdolny do pracy nieprzerwanie co najmniej przez 30 dni, przysługiwał zasiłek chorobowy za każdy dzień niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym w wysokości 10 zł (na podstawie art. 14 ust. 1 ustawy z 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników)¹⁶. Ze względu na wprowadzony w Polsce stan zagrożenia epidemicznego, a następnie stan epidemii, minister rolnictwa i rozwoju wsi wydał rozporządzenia z 19 marca 2020 roku oraz z 23 września 2020 roku zmieniające rozporządzenie w sprawie określenia wysokości jednorazowego odszkodowania z tytułu wypadku przy pracy rolniczej lub rolniczej choroby zawodowej w okresie obowiązywania na obszarze RP stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii, ogłoszonych na podstawie ustawy z 5 grudnia 2008 roku o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi w związku z zakażeniem wirusem SARS-CoV-2¹⁷. Rozporządzenie zwiększyło stawkę dziennego zasiłku chorobowego do kwoty 15 zł za dzień niezdolności do pracy rolnika i jego rodziny w okresie nie dłuższym niż 14 dni, jeżeli lekarz oznaczył zwolnienie symbolem U07.1 COVID-19, zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Chorób

16. Ustawa z 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników, Dz. U. 2021 poz. 266.

17. T.j. Dz. U. 2020 poz. 1845.

i Problemów Zdrowotnych. Po okresie 14 dni naliczano zasiłek 10 zł za dzień, jeżeli niezdolność do pracy trwała nieprzerwanie 30 dni¹⁸.

Od 1 stycznia 2022 roku został podwyższony zasiłek chorobowy do wysokości 20 zł za każdy dzień niezdolności do pracy. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 20 grudnia 2021 roku w sprawie określenia wysokości jednorazowego odszkodowania z tytułu wypadku przy pracy rolniczej lub rolniczej choroby zawodowej oraz zasiłku chorobowego¹⁹ podwyższeniu uległ też zasiłek chorobowy w związku z zakażeniami wirusem SARS-CoV-2 do wysokości 30 zł za każdy dzień czasowej niezdolności do pracy trwającej nieprzerwanie nie dłużej niż 14 dni.

Inaczej przedstawia się sytuacja rolnika, który nie zachorował na COVID-19, a jedynie miał kontakt z osobą zakażoną. Od 18 kwietnia 2020 roku stosuje się wówczas art. 31zy ustawy z 2 marca 2020 roku o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych²⁰. Ubezpieczonemu rolnikowi i domownikowi, w sytuacji skierowania ich na obowiązkową kwarantannę lub objęcia nadzorem epidemiologicznym albo hospitalizacją w związku z COVID-19, przysługuje zasiłek w wysokości 50% minimalnego wynagrodzenia za pracę, o którym mowa w ustawie z 10 października 2020 roku o minimalnym wynagrodzeniu za pracę²¹, które:

- od 1 stycznia 2020 roku wynosi 2 600 zł,
- od 1 stycznia 2021 roku wynosi 2 800 zł,
- od 1 stycznia 2022 roku wynosi 3 010 zł.

Wobec powyższego wysokość zasiłku z tytułu objęcia obowiązkową kwarantanną, nadzorem epidemiologicznym lub hospitalizacją w związku z COVID-19:

- do 31 grudnia 2020 roku wynosi 1 300 zł,
- od 1 stycznia 2021 roku wynosi 1 400 zł,
- od 1 stycznia 2022 roku wynosi 1 505 zł.

Wobec powyższego KRUS osobom skierowanym na izolację (chorym z potwierdzonym zachorowaniem na COVID-19) wypłaca przez 14 dni zasiłek w wysokości 30 zł za dzień, a po 14 dniach wypłaca stawkę 20 zł za dzień. Osoba chora za 14 dni otrzyma więc 420 zł. Osoba, która miała kontakt z osobą zakażoną, przebywająca

18. Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 23 września 2020 roku zmieniające rozporządzenie w sprawie określenia wysokości jednorazowego odszkodowania z tytułu wypadku przy pracy rolniczej lub rolniczej choroby zawodowej oraz zasiłku chorobowego, Dz. U. 2020 poz. 1664.

19. T.j., Dz. U. 2021 poz. 2396.

20. T.j. Dz. U. 2021 poz. 2095 ze zm.

21. Dz. U. 2020 poz. 2207.

na kwarantannie, otrzyma natomiast 1 505 zł. Od 11 lutego 2022 roku kwarantanna dotyczy tylko osób mieszkających z osobą chorą na COVID-19²².

W razie zbiegu prawa do zasiłku z tytułu kwarantanny z prawem do zasiłku chorobowego, o którym mowa w art. 14 ustawy z 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników, uprawnionemu wypłaca się jedno świadczenie – wyższe albo wybrane przez uprawnionego.

Z przytoczonych regulacji wynika, że osoba chora, a więc zmuszona poddać się izolacji, jest wyłączona z możliwości otrzymania zasiłku z tytułu objęcia obowiązkową kwarantanną w wysokości 50% minimalnego wynagrodzenia za pracę (od 1 stycznia 2022 roku w wysokości 1 505 zł). Przysługuje jej wyłącznie prawo do zasiłku chorobowego w kwocie zaledwie 30 zł dziennie, czyli 210 zł przez cały pobyt na siedmiodniowej izolacji.

Wysokość obu świadczeń jest więc nieproporcjonalna. Trudno zrozumieć tak znaczącą różnicę pomiędzy wysokością zasiłków wypłacanych rolnikom (domownikom) z ubezpieczenia społecznego w zależności od tego, czy przebywali na kwarantannie, czy w ramach izolacji. Nie tylko ze względu na sam fakt, że osoby objęte zasiłkiem chorobowym muszą przejść chorobę COVID-19, a więc są bardziej narażone na niebezpieczeństwo utraty zdrowia i życia – nie wspominając już o samym dyskomforcie przechodzenia zakażenia, ale przede wszystkim dlatego, że skutek obu form odosobnienia jest praktycznie taki sam. Obowiązkowa kwarantanna dotyczy natomiast osoby zdrowej i jest prowadzona w celu zmniejszenia ryzyka rozprzestrzenienia się zakażenia. Takie rozróżnienie pieniężne doprowadza do absurdalnych sytuacji. Obrazując powyższe na przykładzie w przypadku czteroosobowej rodziny mieszkającej razem, gdzie jeden z członków rodziny jest chory na COVID-19 domownicy otrzymują różne świadczenia. Chory, który będzie musiał wykupić lekarstwa może liczyć obecnie na świadczenie tylko w wysokości 210 zł. Zaś pozostali członkowie rodziny, którzy zamieszkują wspólnie z chorym otrzymają zasiłek z tytułu kwarantanny w wysokości 1 505 zł. Takie traktowanie osoby chorej wydaje się co najmniej niesprawiedliwe, przecież wszyscy członkowie rodziny są odizolowani tak samo jak ten chory i mają narzucone te same sankcje.

Rolnik z pozytywnym wynikiem na COVID-19 nie jest w stanie sam prowadzić gospodarstwa rolnego i musi martwić się, z czego opłaci pracownika, który będzie potrzebny na czas jego niedyspozycji. Można też zakładać, że rodzina chorego rolnika również zachoruje i wystąpią problemy z możliwością wykonania za nich prac polowych.

22. Serwis Rzeczypospolitej Polskiej, *Wszystko o kwarantannie*, www.gov.pl, dostęp 25.02.2022.

Zasiłek opiekuńczy na dziecko w czasie izolacji lub kwarantanna

W sytuacji, gdy zostanie zamknięte przedszkole lub żłobek, a dziecko zostaje skierowane na kwarantannę bądź izolację, ubezpieczony rolnik (domownik) może ubiegać się o zasiłek opiekuńczy. Otrzyma go, jeśli złoży wniosek o zasiłek opiekuńczy, w którym oświadczy, że sprawuje osobistą opiekę nad dzieckiem:

- w wieku do ukończenia 8 lat,
- legitymującym się orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności do ukończenia 18 lat albo dzieckiem z orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego.

Zasiłek opiekuńczy przysługuje w przypadku, gdy placówki są zamknięte ze względu na COVID-19 oraz w sytuacji, gdy placówka, która wznowiła naukę/opiekę stacjonarną, zostanie zamknięta lub jej funkcjonowanie, mimo że jest otwarta, zostanie ograniczone ze względu na nieprzewidziane zamknięcie klasy, oddziału, a więc w przypadku, gdy nie będzie możliwości zapewnienia opieki ww. dzieciom i osobom niepełnosprawnym²³. Zasiłek ten nie przysługuje, jeśli drugi z rodziców dziecka może zapewnić dziecku opiekę (np. jest bezrobotny, korzysta z urlopu rodzicielskiego czy urlopu wychowawczego)²⁴.

Zasiłek opiekuńczy dla rolnika finansowany jest z budżetu państwa i wypłacany przez KRUS. Wymiar tego zasiłku za każdy dzień wynosi $\frac{1}{30}$ kwoty emerytury podstawowej w rozumieniu art. 6 pkt 7 ustawy z 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników²⁵.

Podsumowanie

Obowiązujące przepisy dotyczące ustalania wysokości wypłacanych świadczeń z tytułu objęcia obowiązkową kwarantanną lub izolacją domową wymagają korekty, ponieważ aktualnie osoby chore na COVID-19 otrzymują niższe świadczenie niż

23. Ustawa z 2 marca 2020 roku o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych, t.j. Dz. U. 2021 poz. 2095 ze zm.

24. KRUS, *Zasiłek dla ubezpieczonego rolnika i domownika z tytułu objęcia obowiązkową kwarantanną, nadzorem epidemiologicznym lub hospitalizacją w związku z COVID-19*, <https://www.krus.gov.pl/zadania-krus/swiadczenia/zasilek-dla-rolnika-i-domownika-z-tytułu-objęcia-obowiązkowa-kwarantanna-nadzorem-epidemiologicznym-lub-hospitalizacją-w-związku-z-covid-19/>, dostęp 25.02.2022.

25. Dz. U. 2021 poz. 266 ze zm.

osoby przebywające na kwarantannie. Różnica w przyznawaniu świadczeń wynika z różnych podstaw prawnych. O wysokości zasiłku z tytułu objęcia kwarantanną, nadzorem epidemiologicznym lub hospitalizacją w związku z COVID-19 decydują bowiem przepisy ustawy z 2 marca 2020 roku o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19. Z kolei wielkość zasiłku chorobowego została ustalona w rozporządzeniu ministra rolnictwa w sprawie określenia wysokości jednorazowego odszkodowania z tytułu wypadku przy pracy rolniczej lub rolniczej choroby zawodowej oraz zasiłku chorobowego.

W mojej ocenie jest to przejaw nierównego traktowania tej samej grupy społecznej, a konkretnie osób, którym przytrafiła się choroba COVID-19 przez ustawodawcę. Jednym z możliwych rozwiązań zaistniałej sytuacji jest zrównanie obu świadczeń, czyli dodanie do art. 31²⁶ ust. 1 ustawy oprócz „kwarantanny, nadzoru epidemiologicznego i hospitalizacji w związku z COVID-19” również „izolacji”. Takie rozwiązanie wydaje się słuszne, ponieważ żadna z tych osób nie ma możliwości wykonywania pracy rolniczej.

W Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi trwają już od połowy 2021 roku prace nad zmianą obecnie obowiązujących przepisów. W art. 2 projektu ustawy o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników oraz niektórych innych ustaw (nr UD273), który jest obecnie przedmiotem uzgodnień międzyresortowych oraz konsultacji publicznych, zaproponowano zmianę w ustawie z 2 marca 2020 roku o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw²⁶. Zgodnie z tą ustawą rolnikowi i domownikowi, o których mowa w ustawie z 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników²⁷, w sytuacji objęcia obowiązkową kwarantanną, nadzorem epidemiologicznym lub hospitalizacją w związku z COVID-19, przysługuje zasiłek w wysokości 50% minimalnego wynagrodzenia za pracę, o którym mowa w ustawie z 10 października 2002 roku o minimalnym wynagrodzeniu za pracę²⁸. Możliwość otrzymania takiego zasiłku wprowadzona została do ww. ustawy poprzez zmianę ujętą w ustawie z 16 kwietnia 2020 roku o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2²⁹, która weszła w życie 18 kwietnia 2020 roku. Ustawa z 14 maja 2020 roku o zmianie niektórych ustaw w zakresie działań osłonowych w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa

26. T.j. Dz. U. 2021 poz. 2095 ze zm.

27. Dz. U. 2021 poz. 266 ze zm.

28. Dz. U. 2020 poz. 2207.

29. T.j. Dz. U. 2022 poz. 376.

SARS-CoV-2³⁰ doprecyzowała przepisy w zakresie przyznawania ww. świadczenia i nałożyła na Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego obowiązek przyznawania i wypłaty tego świadczenia od 18 kwietnia 2020 roku (tj. od wejścia w życie ustawy z 16 kwietnia 2020 roku).

Rolnicy będący w izolacji w związku z zakażeniem COVID-19, otrzymują z KRUS zasiłek chorobowy w wysokości 30 zł dziennie przez 14 dni, a rolnicy będący na kwarantannie, hospitalizowani lub objęci nadzorem epidemiologicznym otrzymują zasiłek w wysokości 50% minimalnego wynagrodzenia, który od 1 stycznia 2022 roku wynosi 1 505 zł. Wywołuje to niezadowolenie tej grupy społecznej, która jest w ten sposób zróżnicowana – opłaca się bardziej być na kwarantannie niż w izolacji.

W związku z powyższym, w celu zniwelowania wyraźnej różnicy w możliwościach otrzymania powyższych świadczeń przez rolników proponuje się w projekcie ustawy poszerzenie sytuacji umożliwiających otrzymanie zasiłku w wysokości 50% minimalnego wynagrodzenia o izolację. Wyjdzie to naprzeciw postulatowi środowiska rolniczego i zniweluje istniejącą niesprawiedliwość społeczną³¹.

Bibliografia

- Hrynkiewicz J., *Wpływ zmian w polityce społecznej w Polsce na relacje między pokoleniami*, Uniwersytet Warszawski, 2014.
- Koczur W., Szewczyk H., *Z problematyki ochrony prawnej rodziny w ubezpieczeniu społecznym rolników*, Prace Naukowe, Akademia Ekonomiczna w Katowicach.
- Koszyńska M., *Osoba zarażona, hospitalizowana, objęta nadzorem lub kwarantanną – co to znaczy?*, <https://www.medonet.pl/>, dostęp 25.02.2022.
- KRUS, *Zasiłek dla ubezpieczonego rolnika i domownika z tytułu objęcia obowiązkową kwarantanną, nadzorem epidemiologicznym lub hospitalizacją w związku z COVID-19*, <https://www.krus.gov.pl/zadania-krus/swiadczenia/zasilek-dla-rolnika-i-domownika-z-tytulu-objecia-obowiazkowa-kwarantanna-nadzorem-epidemiologicznym-lub-hospitalizacja-w-zwiazku-z-covid-19/>, dostęp 25.02.2022.
- Rozporządzenie Rady Ministrów z 23 października 2020 roku zmieniające rozporządzenie w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii, Dz. U. 2020 poz. 1871.

30. Dz. U. 2020 poz. 875 ze zm.

31. Rządowe Centrum Legislacji, *Projekt ustawy o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników oraz ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych*, druk UD273, legislacja.rcl.gov.pl/projekt/12351451/katalog/12816016#12816016, dostęp 21.09.2021.

Izolacja a kwarantanna

Rozporządzenia Rady Ministrów z 6 maja 2021 roku w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii, Dz. U. 2021 poz. 861.

Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 20 grudnia 2021 roku w sprawie określenia wysokości jednorazowego odszkodowania z tytułu wypadku przy pracy rolniczej lub rolniczej choroby zawodowej oraz zasiłku chorobowego, Dz. U. 2021 poz. 2396.

Rządowe Centrum Legislacji, *Projekt ustawy o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników oraz ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych*, druk UD273, legislacja.rcl.gov.pl/projekt/123451451/katalog/12816016#12816016, dostęp 21.09.2021.

Serwis Rzeczypospolitej Polskiej, *Wszystko o kwarantannie*, www.gov.pl, dostęp 25.02.2022.

Ustawa z 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników, t.j. Dz. U. 2021 poz. 266 ze zm.

Ustawa z 25 czerwca 1999 roku o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, Dz. U. 2021 poz. 1133 ze zm.

Ustawa z 5 grudnia 2008 roku o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi, t.j., Dz. U. 2021 poz. 2069 ze zm.

Ustawa z 2 marca 2020 roku o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych, t.j. Dz. U. 2021 poz. 2095 ze zm.

Ustawa z 10 października 2020 roku o minimalnym wynagrodzeniu za pracę, Dz. U. 2020 poz. 2207.

Ustawa z 16 kwietnia 2020 roku o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2, t.j. Dz. U. 2022 poz. 376.

Ustawa z 14 maja 2020 roku o zmianie niektórych ustaw w zakresie działań osłonowych w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2, Dz. U. 2020 poz. 875 ze zm.

otrzymano: 23.01.2022
zaakceptowano: 20.04.2022

